

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra ekonomiky

Teze bakalářské práce

Přírodní zdroje a jejich ekonomická role v České republice

Matěj Jandák

© 2015 ČZU v Praze

Souhrn

Tato bakalářská práce přibližuje problematiku přírodních zdrojů a jejich ekonomických rolí v České republice. Je rozdělena na teoretickou část a analytickou část.

Teoretická část vychází z odborné literatury a definuje důležité pojmy zabývající se přírodními zdroji. Přírodní zdroje jsou zde rozděleny podle základního dělení a každá položka je náležitě popsána. Také jsou zde zkoumané přírodní zdroje z pohledu historie a dnešní možnosti vyžití.

V analytické části je věnován prostor pro analyzování přírodních zdrojů z makroekonomického hlediska. Je zde pomocí různých indikátorů snaha o zhodnocení přírodních zdrojů z hlediska ekonomického vlivu na Českou republiku. Dále lze zde nalézt posouzení jejich role v této zemi pomocí komparativního a kvantitativního statistického hodnocení, doplněné o kvalitativní komentáře autora.

Klíčová slova: přírodní zdroje, Česká republika, výrobní faktory, výnosy, HDP

Cíl práce

Cílem práce je zhodnocení role přírodních zdrojů v ekonomice České republiky. Součástí práce je i analyzovat vlivy z využití přírodních zdrojů vyplývající.

Metodika

Metodika teoretické části vychází ze studia odborné literatury, internetových zdrojů a jiných elektronických dokumentů. Vlastní analýza probíhá na základně získaných dat z Českého statistického úřadu, databáze Eurostat a jiných úřadů, za využití časových řad či komparativní a deskriptivní metody.

Úvod

Tato bakalářská práce pojednává o vlivu přírodních zdrojů na českou ekonomiku. Jedná se o aktuální téma, jelikož spotřeba přírodních zdrojů každým rokem stoupá a čím dál víc jsou časté diskuze o možnostech využití alternativ oproti tradičnímu využití přírodních zdrojů v průmyslu a energetice. Tato práce je rozdělena teoretickou a praktickou část.

Teoretická část se snaží pomocí odborné literatury co nejvíce přiblížit čtenáři danou problematiku. Jsou zde popsány jednotlivé pojmy související s přírodními zdroji a také jsou zde přírodní zdroje rozdělené do několika skupin, z nichž je každá část rozebrána z různých hledisek. Jelikož je v dnešní době kladen obzvlášť velký důraz na ochranu životního prostředí, tak u každého ze přírodních zdrojů je popsán jeho vliv na svět z ekologického pohledu. Dále zde můžeme nalézt vývoj využití či těžby každého zdroje v minulosti a možnost uplatnění a výskytu jak ve světě, tak i z českého měřítka v dnešní době. Zároveň se zde také můžeme dočíst o možném vývoji energetiky a využití přírodních zdrojů do budoucna.

Analytická část má za cíl prozkoumat přírodní zdroje pohledem české ekonomiky. Zkoumají se zde různé indikátory a faktory, které se následně analyzují, případně porovnávají se situací v jiných evropských státech.

Zhodnocení výsledků

Přírodní zdroje jsou jistě důležitou součástí fungování kteréhokoliv státu. Od zásob přírodních zdrojů se odvíjí jak bohatství dané země, tak i životní úroveň tamního obyvatelstva. Momentálně z ekonomického hlediska jsou důležitější neobnovitelné zdroje, tudíž ty, které dokážou vyprodukovat větší množství energie, ale jejich zásoby jsou omezené. V současné době, kdy spotřeba energií lidstvem je čím dál tím větší, nabývají čím dál většího významu, avšak také čím dál rychleji docházejí. Než k tomu dojde, doufejme, převezmou otěže zdroje nevyčerpatelné nebo obnovitelné. Z přírodních zdrojů

krom tepla a jiných dokáže lidstvo vyprodukovat velice důležitý produkt a to energii elektrickou. Další možnost skýtá jako využití v palivech v dopravě, avšak těžba těchto surovin se již moc netýká České republiky.

Česká republika využívá přírodní zdroje různými způsoby. V poslední době se čím dál více rozšiřuje zisk energie pomocí obnovitelných zdrojů – nyní téměř 11%, což je jistě správné pro budoucnost lidstva. Dále čím dál větší podíl získává energie jaderná, která ač se řadí mezi neobnovitelné, skýtá v sobě velký potenciál. Největší ekonomický potenciál pro nás ovšem mají naše uhelné zásoby. Je to uhlí, z čehož se převážně vyrábí naše elektrická energie. Výroba elektrické energie uhlím ještě donedávna překračovala více jak polovinu naší produkce, ovšem nyní je to „pouze“ 49,2% ze všech zdrojů. Krom hlavního využití uhelné energie – a to je právě její přeměna na energii tepelnou a dále elektrickou, část uhelných zásob i vyvážíme. Každoročně je to okolo 10% naší produkce. Na rozdíl od ropy a zemního plynu, který lze u nás nalézt jen v pouze velmi malém množství, které ani nepokryje spotřebu, máme díky uhlí elektřiny více než dostatek a tudíž náš vývoz jednoznačně převažuje nad dovozem. Okolo elektrické energie, se budeme pohybovat i dále, protože dle mého názoru je to z makroekonomického hlediska velice důležitá síla. Ze situace přebytku elektrické energie na českém trhu těží státní pokladna jak zmiňovaným vývozem, tak prodejem elektřiny domácím spotřebitelům. Více než 50% našeho trhu je pokryto polostátním podnikem ČEZ a.s., který prodejem elektřiny přináší peníze českému rozpočtu. Při přebytku energie, jak je zanalyzováno v kapitole 4.3.3, máme 3. nejlevnější elektřinu ze všech států EU. Ovšem, jak je v téže kapitole zmíněno, s přihlédnutím na průměrný plat je tato situace horší a značně zaostáváme za zeměmi západní Evropy. Celkem logicky s cenou elektřiny souvisí i další analyzovaný indikátor, tedy energetická náročnost HDP. S nízkými cenami, jako jsou u nás, vynakládáme zbytečně mnoho energie, což nás řadí v tomto směru mezi nejhorší státy EU.

Poslední a neméně důležitou položkou je zaměstnanost v energetické a těžebním sektoru. Ta se pohybuje celorepublikově na čísle 1,9%, přičemž výrazně pomáhá převážně regionům se zvýšenou nezaměstnaností, jako je Moravskoslezsko a Severozápad. Práce v těchto odvětvích je také dobře placená, pohybuje se nad úrovní průměrných platů ČR. Celkově za to tedy přírodní zdroje pomáhají udržet lidem menší nezaměstnanost a zároveň

jim dávají možnost finančně žít na nadprůměrné úrovni. I z tohoto pohledu jsou tedy pro naši zemi velice důležité.

Závěr

Tématem této práce bylo zjistit, jaký význam v České republice mají přírodní zdroje. Práce byla rozdělena na dvě části, teoretickou a analytickou.

Teoretická část definovala pojmy související s touto tematikou a zároveň zkoumala jednotlivé přírodní zdroje, ať už obnovitelné či neobnovitelné. Dále přiblížila vývoj a historii jednotlivých zdrojů, důležitou pro budoucí význam a využití v praxi v dnešní době. Studium odborné literatury bylo prospěšné pro bližší seznámení se s daným tématem a tyto podklady byly užitečné v další analytické části.

Cílem analytické části bylo zjistit vliv přírodních zdrojů na českou ekonomiku. V této části byl zjištěn závěr, že Česká republika je země zaměřená na energetiku, což dokazuje produkcí elektrické energie, jejímž vývozem se řadí mezi evropskou špičku. Taktéž byl zjištěn vliv přírodních zdrojů na domácí ceny elektrické energie, které ovlivňují kupní sílu obyvatelstva. Dále bylo dospěno k závěru, že přírodní zdroje jsou důležitý faktor, který má vliv na zaměstnanost obyvatel u nás. Tento faktor je nejvíce vidět v oblastech, kde jsou problémy se zaměstnaností, tudíž jeho význam nabývá ještě na větší síle. A v neposlední řadě bylo zjištěno, že přírodní zdroje představují nezanedbatelný příjem pro státní pokladnu. Tento příjem se získává jak vývozem elektrické energie, tak vývozem samotných přírodních zdrojů, tak domácí spotřebou elektřiny. Vyvážením přírodních zdrojů a elektřinu můžeme díky nadprůměrné produkci, která převyšuje spotřebu České republiky.

Literární zdroje

KAMEŠ, Josef. *Fosilní paliva*. 2. vyd. Praha: Vydáno za podpory ČEZ, a.s., 2012. 227 s. ISBN 978-80-260-3499-5

KAMINSKÝ, Jaroslav, VRTEK, Mojmír. *Obnovitelné zdroje energie*. 1. vyd. Ostrava: Vydala VŠB – technická univerzita Ostrava, 1998. 102 s. ISBN 80-7078-445-8

LIBRA, Martin a kol. *Jaderná energie*. 1. vyd. Praha: ILSA, 2012, 167s. ISBN 978-80-904311-6-4

LIBRA, Martin, POULEK, Vladislav. *Solární energie: fotovoltaika – perspektivní trend současnosti i blízké budoucnosti*. 2. dopl. vyd. Praha: Vydala Česká zemědělská univerzita v Praze, 2006. 149 s. ISBN 80-213-1488-5

QUASCHNING, Volker, *Obnovitelné zdroje energií*. 1. vyd. Praha: Nakladatelství Grada Publishing, a.s., 2010. 296 s. ISBN 978-80-247-3250-3